

Start van de looproute is voor de kerk op het Castellumplein. Parkeer daar ook jullie fietsen.

Let op: er is geen drink/ eet pauze in geroosterd, zoek zelf een plek en tijd.

Het komende uurtje gaan jullie op ontdekkingsstocht door de buurt. Welke kunstwerken zijn er, welke bijzondere gebouwen, wat is hun geschiedenis en welke verhalen vertellen zij? Onze geschiedenis.

De groep wordt (indien wenselijk) in 2 teams verdeeld. (print dan voldoende routen uit)

Elk team met: pen en uitgeprinte route.

De paardenkoopliden

De paardenmarkt van Valkenburg is Nederlands oudste paardenmarkt. De paardenkoopliden kijken naar het plein waar, ver voor alle paardenmarkten, een romeins fort stond, een **Castellum**. Na opgravingen bleken er zelfs 7 verschillende castella gestaan te hebben. De onderste 7 van hout en de bovenste van steen. Valkenburg ligt aan de Oude Rijn, de noordelijke grens van het ooit grote romeinse rijk.

VRAAG: hoe heet die grens?

> - loop Castellum plein af naar Broekweg, langs de kerk

- loop door tot ongeveer Broekweg nr. 20

De tweede wereld oorlog: 1940-1945

Eind mei 1940 hadden de Duitsers een ambitieus plan "Fall Gelb". Dit hield in dat parachutisten en luchtlandingstroepen de vliegvelden Valkenburg, Ypenburg en Ockenburg zouden aanvallen. Dichtbij vliegveld Valkenburg ligt Den Haag, waar zich het regeringscentrum met het militair hoofdkwartier en de verblijfplaats van de Koningin bevonden, zou dan snel kunnen worden ingenomen.

Hier dichtbij landen aldus heel veel parachutisten:

Vraag: Tot welk jaar was vliegveld Valkenburg in gebruik?

- A. 2022
- B. 1985
- C. 200

> Loop de Ringweg in, langs de snackbar, links de loop brug over, het Lambrechtsveld op
Ga rechtdoor, de straat Lambrechtsveld wordt A.E. Van Griffenstraat
Blijf de weg volgen en loop de Torenavalk in, hier zie je bijzondere vogels.

Dit zijn de **Helmvogels** gemaakt door kunstenaar Albert Kramer. Bij het Duyfrak staat ook een kunstwerk van hem: twee vredesduiven. **TIP: maak hier een leuke groepfoto !**

VRAAG: welke 3 soorten vogels ken je?

1. Ga terug naar Buitenjogt
2. Sla linksaf op de Buitenjogt, ga door het steegje
3. Je komt achter de bushalte, op de Katwijkerweg
4. Loop linksaf, steek voorzichtig over naar
5. de Schelphoek, loop door naar het water

In de 13e eeuw waren hier de **kalkovens**, schelpenvissers (veelal boeren die wat wilden bijverdienen) viste langs de Noordzee naar schelpen. Met paard en wagen werden de schelpen naar de kalkovens vervoerd en verhit in de ovens. Die stonden altijd aan het water. Het water werd toegevoegd aan de gebrande kalk, dit werd 'blussen' genoemd.

Wist je dat? Verderop langs deze rivier in Katwijk Noord, er nog een kalkoven staat. Hier wonen nu vleermuizen in.

Later vestigde **hier aan het water** een betonfabriek: ABEX . Ideale plek voor aanvoer van grondstoffen voor en afvoer van de gemaakt betonelementen.

Er zijn meerdere woningen in Valkenburg gemaakt van lokaal gemaakt beton, vele woonboten en ook de paardenmarkt stenen die jullie straks zien.

> loop verder naar een grote boot.

Vraag: Zie je de boot Rijndam liggen? zou deze met beton gevuld zijn? of ...

Hier woont en werkt kunstenares Riet Rosier al jaren op haar ARTSHIP de 'Rijndam', een voormalig Duits transportschip. Het schip is als oorlogsschip nooit in de vaart geweest. Het is van 1945 tot 1950 ingezet als graanoverslagschip in het kader van de Marshallhulp.

Het schip heeft drie dekken. Het atelier en de galerie van kunstenares Rosier bevinden zich in het onderste dek. Helaas kunnen we geen kijkje binnen nemen nu, wie is er wel eens binnen geweest?

1. Loop rechtsaf De Hoop in, op de Katwijkerweg links af gaan
2. Je loopt over de **Grote Wetering**, links zie je de noodsluis
3. Stop bij nr. 7a en KIJK naar de overkant. NR.6
4. Dit is het voormalig gemeentehuis, ontworpen door architect Jesse.
5. Op de rotonde zie je een steen staan van de Paardenmarkt

> Loop door naar het Veerpad waar het pontje ligt

Je bent hier op het **VEERPAD bij Het pontje** van Valkenburg naar Rijnsburg.

Het eerste pontje ging in 1380 varen. Nu vaart er een elektrisch pontje waar je ook met de fiets op mag. **Vraag: Hoe ging vroeger denk je de pont heen en weer?**

Veerpontje met de pannenfabriek op achtergrond.

> Loop verder naar kunstwerk: **t'Boonrak**

1. loop verder op de Hoofdstraat
2. eerste wandelpad naar links naar het water toe
3. loop totdat je een kunstwerk met 3 spaanders ziet

Kunstwerk: T'Boonrak

Je loopt hier langs de Oude Rijn. **Weet je dat?** deze rivier helemaal ontspringt in de bergen van Zwitserland?!

Dit kunstwerk verwijst naar de vroegere schelpenfabriek. De drie spaanders staan voor de drie elementen: aarde, water en vuur, die nodig zijn om schelpen om te zetten in poederkalk.

Maar er is nog een element.

VRAAG: Welke is het 4de element die in dit kunstwerk mist?

> vervolg het pad langs het water naar **Herberg Welgelegen**

Dit mooie pand is in 1895 gebouwd als luxe villa om in te wonen en ligt hier mooi welgelegen aan de Oude Rijn. Het diende ook als gemeentehuis en nu is het een herberg. Loop eromheen en bewonder dit bouwkunstwerk.

> loop verder Ga na de herberg naar rechtsaf de Rozenlaan in, rechts t'Boonrak in richting de Hoofdstraat. Aan je rechterhand vind je het kunstwerk "**spelende kinderen**"

> loop door rechtsaf de Hoofdstraat op, loop door en ga linksaf de Lange Commandeurstraat in

Je bent terug op het CASTELLUM PLEIN

Dit is het Waterkunstwerk. Hier wordt de loop van de rivier de Rijn uitgebeeld.

Vraag: waar begint de Rijn? en in welke zee eindigt de Rijn?

> nu gaan jullie naar het **Toren museum**.